

DOI 10.31558/2519-2949.2024.4.5

УДК 327:172.1

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-2622-2334>

Титарчук Р. В., Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ REALPOLITIK: ВІД КЛАСИЧНОГО РЕАЛІЗМУ ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Стаття присвячена аналізу політичного реалізму, як однієї із парадигм дослідження міжнародних відносин. Встановлено, що політичні реалісти в міжнародних відносинах наголошують на обмеженнях, які накладає на політику природа людини, яку вони вважають егоїстичною, а також відсутність міжнародного уряду. Представники класичного політичного реалізму, серед яких Н. Макіавеллі, Г. Моргентау, Г. Кіссенджер, Дж. Кеннан, не відкидають можливості моральних суджень у міжнародній політиці. Скоріше, вони критично ставляться до моралізму – абстрактного морального дискурсу, який не бере до уваги політичні реалії. У статті Realpolitik визначається як вид державного політичного курсу, сутність якого полягає у відмові від використання будь-якої ідеології як основи державного курсу та було встановлено, що реальна політика, яка ставить на перше місце власні інтереси та практичність, зужує фокус держави до всього, що може покращити становище цієї держави, тим самим підвищуючи рівень життя та загальний добробут народу. Встановлено, що засновники realpolitik проголосили найважливішим постулатом зовнішньої політики роль сили і силового чинника як умови забезпечення балансу сил і гарантії національної безпеки, а також вони претендували і претендують на те, щоб дати ключ до розуміння поведінки і дій держав і державних діячів на міжнародній арені, виявити саму логіку міжнародної політики. Стратегічним ресурсам, які відіграють ключову роль в динаміці світової політики відповідно до realpolitik є: військові засоби, виробничі потужності, сировинні ресурси, кількість населення, геостратегічні переваги, культурні особливості, моральний дух нації. Сучасні виклики Realpolitik зумовлені глобалізацією, зростаючою міждержавною взаємозалежністю та появою нових загроз, таких як кіберзагрози, збройні конфлікти, війни, кліматичні зміни і нестабільність у гуманітарній сфері. Також зазначено, що для реалізації realpolitik важливо завжди порівнювати свої сили і можливості.

Ключові слова: міжнародні відносини, політичний реалізм, реальна політика, Realpolitik, національні інтереси, баланс сил, сила, безпека, міжнародна політика, зовнішня політика.

Вступ. Мінлива реальність міжнародних політики вимагає постійного осмислення природи міжнародних відносин, виявлення основних тенденцій їх розвитку. Еволюція концепції Realpolitik є надзвичайно актуальною в сучасному світі, оскільки міжнародні відносини перебувають у стані постійної трансформації, зумовленої як глобалізацією, так і регіональними конфліктами. В умовах посилення конкуренції між державами, зростання нестабільності у світовій системі безпеки та зростання впливу нових центрів сили Realpolitik знову опиняється у центрі уваги. Її основні принципи, зокрема баланс сил, використання стратегічних ресурсів та раціональний підхід до реалізації національних інтересів, залишаються ключовими для розуміння логіки поведінки держав. Крім того, сучасні виклики, такі як кіберзагрози, екологічні проблеми, економічні війни та зміна природи міжнародних союзів, створюють умови, за яких держави змушені переглядати свої підходи до зовнішньої політики. Це сприяє відродженню концептуальних основ Realpolitik у прийнятті рішень. Водночас, у глобалізованому світі традиційний підхід до Realpolitik зазнає критики через його недостатню етичну складову, що вимагає нового осмислення її значення в сучасних умовах.

Огляд попередніх досліджень. Теоретичну основу дослідження склали праці зарубіжних (Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, Г. Моргентау, Г. Кіссенджер) та вітчизняних (І.Г. Паніна, М.П. Требін, А.А. Фабрика, О.С. Шергін) дослідників. Однак проблема дослідження полягає у недостатньо глибокому теоретичному осмисленні еволюції концепції Realpolitik у контексті сучасних міжнародних відносин. Незважаючи на багаторічну історію використання, її основні положення досі не мають універсального трактування, що породжує суперечки як серед дослідників, так і серед практиків.

Метою статті є дослідження теоретичних засад *realpolitik* в межах теорії міжнародних відносин, виокремлення його центральних понять та прояву на практиці.

Виклад основного матеріалу. Політичний реалізм підкреслює конкурентну і конфліктну сторону міжнародної політики. Його зазвичай протиставляють ідеалізму або лібералізму, які, як правило, наголошують на співпраці. Політичні реалісти вважають, що головними акторами на міжнародній арені є держави, які дбають про власну безпеку, діють, переслідуючи власні національні інтереси, і здійснюють боротьбу за владу.

Основними тезами політичного реалізму є те, що: люди за своєю природою егоїстичні і зацікавлені у власній вигоді до такої міри, що їхні інтереси переважають над моральними принципами; відсутність уряду, буквально анархію, головним чинником, що визначає міжнародні політичні результати (відсутність спільної влади, яка встановлює правила і забезпечує їх дотримання, означає, що міжнародна арена є, по суті, системою самопомоги, тобто кожна держава несе відповідальність за власне виживання і вільна у визначенні власних інтересів і прагненні до влади); безпека як центральне питання і для її досягнення держави намагаються збільшити свою могутність і займаються балансуванням сил з метою стримування потенційних агресорів; скептичне ставлення до релевантності етики в міжнародній політиці, тобто в міжнародних відносинах немає місця для моралі в нормативному сенсі, або що існує суперечність між вимогами моралі та вимогами успішної політичної дії.

Класичні реалісти не відкидають можливості моральних суджень у міжнародній політиці. Скоріше, вони критично ставляться до моралізму – абстрактного морального дискурсу, який не бере до уваги політичні реалії. Щодо наявності моралі у політиці, то ще Н. Макіавеллі, якого прийнято вважати батьком реальної політики, розглядає цю проблему. Він у своїй праці «Державець» зазначив, що влада підтримується за допомогою страху. Лише дуже рідко це повсюдне правило порушується [1]. При вирішенні питань, пов'язаних зі справами іноземних урядів, слід застосовувати ту саму політику, яка використовується на внутрішньому фронті. Як і у випадку захисту держави, інтереси нації мають найвищий пріоритет. Так само лідер не повинен перейматися питаннями моралі у відносинах зі своїми ворогами. Держава в контексті міжнародних відносин не може займатися питаннями моралі, які безпосередньо не впливають на безпеку і процвітання держави, тим більше, що в них задіяні численні актори, озброєні тими ж цілями і порядком денним.

Можна зазначити, що макіавеллізм представляє собою радикальний тип політичного реалізму, який застосовується як до внутрішніх, так і до міжнародних справ. Іноді його називають *realpolitik*, і це доктрина, яка заперечує релевантність етики в політиці і стверджує, що всі засоби (моральні та аморальні) є виправданими для досягнення певних політичних цілей. Хоча сам Н. Макіавеллі ніколи не вживає фразу *ragione di stato* або її французький еквівалент *raison d'état*, для нього в кінцевому рахунку має значення саме це: те, що корисно для держави, а не етичні докори сумління чи норми.

Генріх фон Трейчке зазначив, що держава є силою саме для того, щоб стверджувати себе на протипагу іншим таким же незалежним силам, і що найвищим моральним обов'язком держави є сприяння цій силі. Він вважав міжнародні угоди обов'язковими лише настільки, наскільки це було доцільно для держави. Таким чином, була введена ідея автономної етики поведінки держави і поняття *realpolitik* [6].

Realpolitik визначає вид державного політичного курсу, сутність якого полягає у відмові від використання будь-якої ідеології як основи державного курсу. Така політика виходить насамперед із практичних міркувань, а не ідеологічних чи моралістичних. Можна визначити, що політика є мистецтвом пристосовуватися до обставин і отримувати користь з усього, навіть з того, що не подобається. В широкий оборот термін «*realpolitik*» увійшов із Отто фон Бісмарком і означав політику, яка не скута будь-якими ідеалами і принципами, крім принципу стратегічної користі держави. У виданій у 1853 р. праці «Принципи реальної політики» Л. Рохау зазначив, що головне завдання учасника міжнародних відносин полягає в дотриманні світового закону, у рамках якого кожна подія являє собою результат поточної комбінації політичних сил (*Kraft, Stärke*) [9].

Сутність *realpolitik* полягає зовсім не в компромісах, поступках і русі максимально безконфліктним шляхом, а в наголошуванні на первинності в політиці реальної сили, насамперед військової.

Реальна політика, яка ставить на перше місце власні інтереси та практичність, звужує фокус держави до всього, що може покращити становище цієї держави, тим самим підвищуючи рівень життя та загальний добробут народу. На протипагу *realpolitik* існує теорія справедливої війни, яка має тенденцію розмивати межі між тим, що є морально справедливим і прагматичним, що призводить до політики, яка лише погіршує становище нації та народу.

В рамках Теорії справедливої війни Жан Ельштейн зазначив, що «війна може бути використана для збереження або досягнення миру» [4], але це не може бути єдиним мотивом. Мир, якого вдасться досягти, повинен виявитися корисним для держави.

Бажано балансувати між власними інтересами і мораллю, але в кінцевому підсумку саме власні інтереси, а отже, і реальна політика, можуть забезпечити виживання держави.

У світі конкуруючих інтересів, де вірний союзник сьогодні може стати смертельним ворогом завтра, вкрай необхідно, щоб сильна держава вела своїх громадян через боротьбу повсякденного життя. Тільки завдяки силі держави народ може бути захищеним у своєму повсякденному житті.

Співпраця може бути вигідною в короткостроковій перспективі, але не в природі держав підтримувати співпрацю, коли вона більше не відповідає їхнім інтересам. Отже коли ми говоримо про будь-які угоду у сфері міжнародних відносин, протверезлива доза реалізму повинна передувати будь-яким рішенням, особливо щодо гуманітарних питань, оскільки «більшість держав рідко готові витратити кров і скарби для захисту іноземного населення від грубих зловживань, включаючи геноцид» [7]. Було б нелогічно для країни втручатися у справи інших народів, якщо вона не прагне отримати від цього якусь вигоду, чи то у вигляді фізичної здобичі, чи то у вигляді міжнародної похвали.

Як у відносинах із зовнішнім світом, так і всередині держави, політичні рішення не можуть бути надмірно обтяжені питаннями моралі, якщо взагалі можуть бути обтяжені. Це основа політичної філософії *realpolitik* (реальної політики).

Після Другої світової війни Г. Моргентау прагнув розробити всеосяжну міжнародну теорію, оскільки вважав, що політикою, як і суспільством загалом, керують закони, що сягають корінням у людську природу. Він прагнув прояснити співвідношення інтересів і моралі в міжнародній політиці, і у своїй роботі значною мірою спирався на ідеї Н. Макіавеллі. На думку Г. Моргентау сила превалювала над мораллю. Справді, мораль зображувалася як щось, чого слід уникати під час розроблення політики. Г. Моргентау відмічав, що будь-яка політична дія спрямована на збереження, збільшення або демонстрацію влади. Вважається, що політика, заснована на моралі або ідеалізмі, може призвести до слабкості – і, можливо, до руйнування або домінування держави над конкурентом.

Г. Моргентау розглядає реалізм як спосіб мислення про міжнародні відносини і корисний інструмент для розробки політики.

Політичний реалізму Г. Моргентау можна зобразити наступним чином: влада або інтерес є центральним поняттям, яке перетворює політику на автономну дисципліну; раціональні державні актори переслідують свої національні інтереси, а отже можна побудувати раціональну теорію міжнародної політики. Така теорія не буде пов'язана з мораллю, релігійними переконаннями, мотивами чи ідеологічними уподобаннями окремих політичних лідерів. Вона також вказує на те, що для уникнення конфліктів державам слід уникати ідеологічних протистоянь, а компроміси шукати, які засновані виключно на задоволенні їхніх взаємних інтересів.

Міжнародна політика, як і будь-яка політика, для Г. Моргентау є боротьбою за владу через базову людську жагу до влади. Але вважати, що кожна людина перебуває у вічному прагненні до влади – погляд, який він поділяє з Т. Гоббсом, – є сумнівною передумовою. Людську природу не можна розкрити за допомогою спостереження та експерименту. Вона не може бути доведена жодним емпіричним дослідженням, а лише розкрита філософією, нав'язана нам як питання віри і прищеплена освітою.

У США ідеологом політичного реалізму був Генрі Кіссенджер, який від самого початку своєї кар'єри як радника з національної безпеки намагався розробити стратегічні рамки, в яких США могли реагувати на виклики, що виникали. Стратегія, яку Г. Кіссінджер почав формулювати в середині 1960-х рр., мала три ключові компоненти. По-перше, він прагнув відродити трансатлантичний альянс із Західною Європою, щоб протидіяти потужним, але інтроспективним силам західноєвропейської інтеграції та західнонімецької «Східної політики», таким чином він намагався розвивати двосторонні стосунки між США та трьома основними європейськими державами: Францією, Німеччиною та Великою Британією. По-друге, він прагнув наповнити змістом концепцію розрядки, відшукуючи можливості співпраці між Сполученими Штатами і Радянським Союзом, не в останню чергу у сфері контролю над стратегічними озброєннями, але при цьому не відступаючи від фундаментального принципу, що радянській експансії потрібно чинити опір, а радянську міць – стримувати. Нарешті, і це головне, він почав розуміти, що, незважаючи на очевидний революційний характер, Китайську Народну Республіку можна залучити до балансу сил, а радянсько-китайський антагонізм використати, щоб США опинилися ближче до кожної зі сторін-суперниць, ніж вони були між собою. Його розуміння *realpolitik* можна побачити в таких важливих уроках в зовнішній політиці, які варто

вивчити правителю: історія – ключ до розуміння супротивників та союзників; необхідно уникати припущень та домислів, а також їхніх асиметричних наслідків; чимало зовнішньополітичних рішень – вибір меншого з лиха; лідерам варто з обережністю ставитися до реалізму, що не містить моралі.

Як позитивний приклад успішності його політичного бачення заведено розглядати дипломатію Р. Ніксона з Китаєм, що проводиться, незважаючи на неприйняття комуністичної ідеології та попередньої «доктрини стримування».

Прикладом того, що Г. Кіссенджер розумів під реальною політикою, може слугувати його рекомендація президенту Р. Ніксону під час візиту Голди Меїр до США 1973 року. У бесіді з Р. Ніксоном Голда Меїр, говорячи про проблему антисемітизму в СРСР, запропонувала посилити американський тиск на радянське керівництво. Вона сподівалася, що позиція США змусить Москву дати добро на єврейську еміграцію. Після закінчення візиту Генрі Кіссінджер висловив думку, що еміграція радянських євреїв не входить до списку пріоритетів американської зовнішньої політики. І навіть якщо їх у Радянському союзі пошлють у газові камери, це не стане проблемою американців, хіба що гуманітарною. Це і є «Realpolitik» у практичному виконанні. Отже, політика «реальних політичних інтересів» призводила і призводить до підтримки режимів, які грубо порушують права людини, теоретично нібито для того, щоб забезпечити національні інтереси регіональної стабільності.

Основним обов'язком Уряду, пише Дж. Кеннан, є інтереси суспільства своєї держави, тобто військова безпека, цілісність її політичного життя та добробут народу. Але ці завдання не мають моральних категорій якостей, а виникають із самого факту існування національної держави, з національного суверенітету яким вона користується. Вони є неминуче необхідними для національного існування і, отже, не підлягають класифікації, як «добре» чи «погано». Для вирішення цього завдання уряд не потребує морального виправдання, він просто зобов'язаний забезпечити своїм громадянам не тільки військову безпеку, а й, як записано в Декларації незалежності, невідчужувані права, до числа яких відносяться життя, свобода і прагнення до щастя – «... that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness» [10].

Можна зазначити, що засновники *realpolitik* проголосили найважливішим постулатом зовнішньої політики роль сили і силового чинника як умови забезпечення балансу сил і гарантії національної безпеки. Намагаючись науково обґрунтувати сили, що визначають перебіг світової політики політичні реалісти оцінювали силу як головний, а часто і єдиний засіб захисту і реалізації національних інтересів. Крім того, політичні реалісти претендували і претендують на те, щоб дати ключ до розуміння поведінки і дій держав і державних діячів на міжнародній арені, виявити саму логіку міжнародної політики.

За безлічі визначень сили і могутності, спільним для школи *realpolitik* є все ж таки надання стратегічним ресурсам ключової ролі в динаміці світової політики. До таких ресурсів вони відносять: військові засоби, виробничі потужності, сировинні ресурси, кількість населення, геостратегічні переваги, культурні особливості, моральний дух нації, які реалістично розглядаються в контексті здатності держави встановлювати свої правила гри та визначати результат переговорів на свою користь. Силою вважалася також здатність держави обирати і формувати структури глобальної економіки, нав'язувати іншим країнам і народам свої цінності та норми.

Висновки. Сучасні виклики *Realpolitik* зумовлені глобалізацією, зростаючою міждержавною взаємозалежністю та появою нових загроз, таких як кіберзагрози, збройні конфлікти, війни, кліматичні зміни і нестабільність у гуманітарній сфері. Це створює необхідність адаптації принципів *Realpolitik* до нових умов. У сучасному світі балансування між прагматизмом і моральними підходами стає одним із ключових завдань для політиків, які прагнуть забезпечити як національні інтереси, так і глобальну стабільність. Зрештою, *Realpolitik* залишається ефективною концепцією для аналізу і реалізації зовнішньої політики. Її значення полягає у здатності пояснювати поведінку держав на міжнародній арені, їхні прагнення до влади і безпеки, а також у можливості розробки раціональних політичних стратегій. У світі, де вірні союзники можуть стати ворогами, а інтереси постійно змінюються, принципи *Realpolitik* забезпечують основу для раціонального і прагматичного політичного мислення, спрямованого на виживання і розвиток держав.

Бібліографічний список:

1. Макіавеллі Н. Державець. Харків : Фоліо, 2007. 511 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Machiavelli_Niccolo/Derzhavets.pdf (дата звернення: 02.12.2024).
2. Фабрика А. А. Культура в теорії міжнародних відносин: реалістичний напрям. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія*. 2018. № 1 (27). С. 122-126. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/download/13338/18495> (дата звернення: 02.12.2024).

3. Шергін С. О. Реалізм і модернізм в американській політології міжнародних відносин: еволюція «реалістичної» парадигми. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Вип. 107(1). С. 13-21.
4. Bethke E. J. *Just War Theory*. New York University Press, 1991. 346 p.
5. Kennan G. F. *Realities of American Foreign Policy*. New York, Norton. 1954. URL: <https://archive.org/details/realitiesofameri000unse/page/n5/mode/2up> (дата звернення: 02.11.2024).
6. Korab-Karpowicz W. Julian Political Realism in International Relation. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 2023. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/realism-intl-relations/> (дата звернення: 05.11.2024).
7. Mearsheimer John J. *The Tragedy of Great Power Politics*. W.W. Norton & Company, 2001 URL: <https://samuelbhfaure.com/wp-content/uploads/2015/10/s2-mearsheimer-2001.pdf> (дата звернення: 02.11.2024).
8. Morgenthau H. *Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace 1946*. New York : Alfred A. Knopf. 387 p. URL: [http://slantchev.ucsd.edu/courses/ps240/04%20Conflict%20with%20States%20as%20Unitary%20Actors/Morgenthau%20-%20Politics%20among%20nations%20\(selected%20chapters\).pdf](http://slantchev.ucsd.edu/courses/ps240/04%20Conflict%20with%20States%20as%20Unitary%20Actors/Morgenthau%20-%20Politics%20among%20nations%20(selected%20chapters).pdf) (дата звернення: 05.11.2024).
9. Rochau A. L. von. *Grundsätze der Realpolitik, angewendet auf die staatlichen Zustände Deutschlands*. Stuttgart, 1853. URL: <https://archive.org/details/grundstzederre00roch/page/n3/mode/2up> (дата звернення: 08.11.2024).
10. The declaration of independence. 1776. URL: <https://docs.house.gov/meetings/GO/GO00/20220929/115171/HHRG-117-GO00-20220929-SD010.pdf> (дата звернення: 08.11.2024).

References:

1. Makiavelli N. *Derzhavets (The ruler)*. Kharkiv: Folio, 2007. 511 s. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Machiavelli_Niccolo/Derzhavets.pdf (Access date: 02.12.2024).
2. Fabryka A. A. *Kultura v teorii mizhnarodnykh vidnosyn: realistychnyi napriam (Culture in the theory of international relations: a realistic approach)*. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: Filosofii. Kulturolohiia (Proceedings of the National Aviation University. Vol.: Philosophy. Cultural Studies)*. 2018. № 1 (27). S. 122-126. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPK/article/download/13338/18495> (Access date: 02.12.2024).
3. Sherhin S. O. *Realizm i modernizm v amerykanskkii politolohii mizhnarodnykh vidnosyn: evoliutsiia «realistychnoi» paradyhmy (Realism and modernism in American international relations political science: the evolution of the "realistic" paradigm)*. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn (Current issues of international relations)*. 2012. Vyp. 107(1). С. 13-21.
4. Bethke E. J. *Just War Theory*. New York University Press, 1991. 346 p.
5. Kennan G. F. *Realities of American Foreign Policy*. New York, Norton. 1954. URL: <https://archive.org/details/realitiesofameri000unse/page/n5/mode/2up> (Access date: 02.11.2024).
6. Korab-Karpowicz W. Julian Political Realism in International Relation. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. 2023. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/realism-intl-relations/> (Access date: 05.11.2024).
7. Mearsheimer John J. *The Tragedy of Great Power Politics*. W.W. Norton & Company, 2001 URL: <https://samuelbhfaure.com/wp-content/uploads/2015/10/s2-mearsheimer-2001.pdf> (Access date: 02.11.2024).
8. Morgenthau H. *Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace 1946*. New York : Alfred A. Knopf. 387 p. URL: [http://slantchev.ucsd.edu/courses/ps240/04%20Conflict%20with%20States%20as%20Unitary%20Actors/Morgenthau%20-%20Politics%20among%20nations%20\(selected%20chapters\).pdf](http://slantchev.ucsd.edu/courses/ps240/04%20Conflict%20with%20States%20as%20Unitary%20Actors/Morgenthau%20-%20Politics%20among%20nations%20(selected%20chapters).pdf) (Access date: 05.11.2024).
9. Rochau A. L. von. *Grundsätze der Realpolitik, angewendet auf die staatlichen Zustände Deutschlands*. Stuttgart, 1853. URL: <https://archive.org/details/grundstzederre00roch/page/n3/mode/2up> (Access date: 08.11.2024).
10. The declaration of independence. 1776. URL: <https://docs.house.gov/meetings/GO/GO00/20220929/115171/HHRG-117-GO00-20220929-SD010.pdf> (Access date: 08.11.2024).

Tytarchuk R. The evolution of the concept of Realpolitik: from classical realism to modern challenges

The article is devoted to the analysis of political realism as one of the paradigms of international relations research. It is established that political realists in international relations emphasise the limitations imposed on politics by human nature, which they consider selfish, and the absence of an international government. Representatives of classical political realism, including N. Machiavelli, H. Morgenthau, H. Kissinger, and J. Kennan, do not reject the possibility of moral judgements in international politics. Rather, they are critical of moralism – an abstract moral discourse that does not take into account political realities.

The article defines realpolitik as a type of state policy that refuses to use any ideology as the basis for state policy and establishes that realpolitik, which puts its own interests and practicality first, narrows the focus of the state to everything that can improve the position of this state, thereby improving the standard of living and general welfare of the people.

The author establishes that the founders of realpolitik proclaimed the role of force and the force factor as the most important postulate of foreign policy as a condition for ensuring the balance of power and

guaranteeing national security, and they also claimed and claim to provide the key to understanding the behaviour and actions of states and statesmen in the international arena, to reveal the very logic of international politics. Strategic resources that play a key role in the dynamics of world politics in accordance with realpolitik are: military means, production capacity, raw materials, population, geostrategic advantages, cultural characteristics, and the morale of the nation. Modern challenges to Realpolitik are caused by globalization, growing interstate interdependence, and the emergence of new threats, such as cyber threats, armed conflicts, wars, climate change, and instability in the humanitarian sphere. It is also noted that in order to implement realpolitik, it is important to always compare your strengths and capabilities.

Keywords: *international relations, political realism, realpolitik, national interests, balance of power, power, security, international politics, foreign policy.*